EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 24.6.2026.
COM(2026) 319 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Izvješće o provedbi Uredbe (EU) 2017/1369 o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti

1. UVOD

1.1. Politički i pravni kontekst

Prvi službeni akt EU-a o informacijama o energetskoj učinkovitosti uređaja za potrošače donesen je prije 50 godina, nakon naftne krize iz 1973. ([1]). Zatim je 1979. uspostavljen prvi okvir EU-a za označivanje energetske učinkovitosti, koji je otad preispitan i poboljšan tri puta (posljednji put 2017.). Oznaka energetske učinkovitosti EU-a u međuvremenu je postala poznata i cijenjena među potrošačima. U istraživanju Eurobarometra iz 2024. ([2]) 75 % osoba navelo je da oznaka energetske učinkovitosti izravno utječe na njihove odluke o kupovini kućanskih uređaja.

Informacije na oznakama energetske učinkovitosti EU-a lako su razumljive radi poticanja potražnje za učinkovitijim proizvodima i razvoja takvih proizvoda, a oznake se primjenjuju usporedno s minimalnim zahtjevima energetske učinkovitosti i drugim zahtjevima donesenima u okviru EU-a za ekološki dizajn. Unija trenutačno u okviru ekološkog dizajna regulira više od 30 skupina proizvoda, od kojih 15 ima oznaku energetske učinkovitosti ([3]). Procjenjuje se da su te politike 2024. zajedno smanjile račune za energiju prosječnog kućanstva za oko 317 EUR, a očekuje se da će se do 2030. ta brojka povećati na 480 EUR. Pritom se procjenjuje da se prosječno 27 % ukupne uštede može pripisati oznaci energetske učinkovitosti, dok najveći dio proizlazi iz zahtjeva za ekološki dizajn ([4]).

Pravna je osnova za Uredbu o označivanju energetske učinkovitosti ([5]) članak 194. Ugovora. Tom se uredbom utvrđuju pravila o uspostavi oznaka za određene skupine proizvoda delegiranim aktima i nalažu određene obveze dobavljačima (proizvođačima, uvoznicima i ovlaštenim zastupnicima) i trgovcima u vezi s isporukom i izlaganjem oznaka i standardiziranih informacija o proizvodu. Komisija je objavila dvije obavijesti s posebnim pojašnjenjima: jednu o provedbi tijekom pandemije bolesti COVID-19 ([6]) i jednu 2024., nakon prethodne odluke Suda ([7]), o navođenju energetskog razreda i raspona razreda energetske učinkovitosti.

1.2. Glavne promjene u preispitivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti iz 2017.

U preispitivanju iz 2017. okvir je promijenjen iz direktive u uredbu te su postojeća pravila izmijenjena kako bi se (i) omogućila postupna promjena vrijednosti oznaka na poznati raspon od A do G, (ii) ojačao nadzor tržišta i (iii) uveo obvezan upis u registar u bazi podataka o proizvodima na razini EU-a (Europski registar proizvoda za označivanje

---

([1]) Preporuka Vijeća 76/496/EEZ od 4. svibnja 1976. o racionalnoj uporabi energije za električne kućanske uređaje, SL L 140, 28.5.1976., str. 18.

([2]) Specijalno istraživanje Eurobarometra br. 555 iz 2024.

([3]) https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/product-list_en?prefLang=hr&etrans=hr.

([4]) Sažeto izvješće o obračunu učinka ekološkog dizajna za 2025., https://circabc.europa.eu/ui/group/418195ae-4919-45fa-a959-3b695c9aab28/library/c06608a7-9e47-4737-b0d2-da9aec097171/details.

(5) Uredba (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU, SL L 198, 28.7.2017., str. 1.

([6]) Obavijest Komisije 2020/C 182/02, SL C 183, 2.6.2020.

([7]) Predmet C-761/22.

energetske učinkovitosti („EPREL”) ([8])) kao preduvjet za stavljanje modela na tržište. Na temelju novog okvira uvedeno je osam preispitanih ili novih oznaka, koje su jezično neutralne, izgledaju moderno i uključuju QR oznaku s poveznicom na informacije o modelu u EPREL-u. Neke od tih oznaka prvi put uključuju informativne ikone o aspektima mogućnosti popravka ili trajnosti.

1.3. Područje primjene izvješća

Člankom 19. Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti Komisiji se nalaže da Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o provedbi te uredbe u kojem se ocjenjuje „koliko je učinkovito ovom Uredbom te delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju ove Uredbe kupcima omogućen odabir učinkovitijih proizvoda, uzimajući u obzir njezin utjecaj na poslovanje, potrošnju energije, emisije stakleničkog plina, aktivnosti nadzora tržišta te trošak uspostave i održavanja baze podataka”.

Utjecaj na poslovanje, potrošnju energije i emisije detaljno se ocjenjuje za svaki akt za određenu skupinu proizvoda donesen unutar ovog okvira, a u ovom se izvješću daje objedinjeni pregled tih utjecaja. Horizontalniji aspekti analiziraju se u okviru procjene učinka priložene prijedlogu skupnog paketa za pojednostavnjenje zakonodavstva o energetski učinkovitim proizvodima, koji se temelji na ovom izvješću i donesen je usporedno s njim. Zasebno izvješće o provedbi Uredbe o označivanju guma (Uredba (EU) 2020/740) donosi se usporedno s ovim izvješćem.

Stoga su u prvom planu ovog izvješća sljedeće teme:

- napredak u promjeni vrijednosti i uvođenju novih oznaka,
- postupak promjene vrijednosti oznaka (prijelaz sa stare na novu oznaku),
- baza podataka o proizvodima (i povezani troškovi i koristi),
- nadzor tržišta,
- oznaka kao alat za vodeća tržišta učinkovitih proizvoda,
- učinkovitost novih oznaka energetske učinkovitosti.

1.4. Analitička osnova

Ovo se izvješće osobito oslanja na anketu ([9]) koja je na uzorku od 20 073 potrošača koji su u posljednje dvije godine kupili najmanje jednu i najviše tri vrste obuhvaćenih proizvoda provedena u 10 država članica EU-a: Češkoj, Finskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Italiji, Nizozemskoj, Poljskoj, Portugalu, Rumunjskoj i Švedskoj. Anketa je uključivala i uzorak od 204 dobavljača i 207 trgovaca na malo proizvoda s oznakom energetske učinkovitosti iz skupina proizvoda za koje su uvedene nove oznake energetske učinkovitosti te 123 profesionalna korisnika komercijalnih rashladnih uređaja, koji su uključeni radi ispitivanja nove oznake za te uređaje.

([8]) https://eprel.ec.europa.eu/screen/home.

([9]) Istraživanje o potrošačkom razumijevanju oznaka energetske učinkovitosti EU-a koje se primjenjuju od 2011..

Doprinos ovom izvješću dalo je 14 država članica ([10]) na Savjetodavnom forumu za ekološki dizajn i označivanje energetske učinkovitosti („EELCF”) ([11]) i/ili u okviru stručne skupine za administrativnu suradnju u području označivanja energetske učinkovitosti i ekološkog dizajna ([12]) te sedam drugih članova EELCF-a ([13]). Analiza se temelji i na podacima iz EPREL-a, Informacijskog i komunikacijskog sustava za tržišni nadzor (ICSMS) ([14]) i drugih javno dostupnih analiza i izvora.

2. NAPREDAK U PROMJENI VRIJEDNOSTI I UVOĐENJU NOVIH OZNAKA

Uredbom o označivanju energetske učinkovitosti Komisija je zadužena za preispitivanje i promjenu vrijednosti svih oznaka energetske učinkovitosti koje su bile na snazi 1. kolovoza 2017. i ovlaštena za uvođenje novih oznaka. Uredbom je utvrđen raspored za preispitivanje postojećih oznaka do kolovoza 2018. (prvo za proizvode iz prioritetne skupine, koju čine perilice rublja, perilice-sušilice rublja, perilice posuđa, hladnjaci, izvori svjetlosti i elektronički zasloni). Kao opći rok za promjenu vrijednosti utvrđen je kolovoz 2023., a za kotlove na kruta goriva, grijače prostora i grijače vode rok je bio kolovoz 2025. ([15]).

Promjena vrijednosti oznaka za proizvode iz prioritetne skupine dovršena je u ožujku 2019. Te su se oznake počele izlagati na internetu i u trgovinama 1. ožujka 2021. ([16]). Skupnom uredbom pravodobno su do tog datuma ispravljeni tehnički nedostaci u tim pravilima ([17]).

Trenutačno stanje preispitivanjâ oznaka za određene proizvode na temelju Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti					
Skupina proizvoda	**Referentni dokument**	**Rok za preispitivanje u Uredbi**	**Stupanje na snagu preispitivanja**	**Datum početka primjene nove oznake**	**Stanje**
Elektronički zasloni (uključujući televizore)	Uredba (EU) 2019/2013	2.8.2018.	31.3.2019.	1.3.2021.	Donesena
Perilice rublja / perilice-sušilice rublja	Uredba (EU) 2019/2014	2.8.2018.	31.3.2019.	1.3.2021.	Donesena
Izvori svjetlosti	Uredba (EU) 2019/2015	2.8.2018.	31.3.2019.	1.9.2021.	Donesena
Hladnjaci za kućanstvo	Uredba (EU) 2019/2016	2.8.2018.	31.3.2019.	1.3.2021.	Donesena
Kućanske perilice posuđa	Uredba (EU) 2019/2017	2.8.2018.	31.3.2019.	1.3.2021.	Donesena

([10]) AT, BG, DE, DK, EE, IE, IT, LT, LV, NL, PT, SI, NO, IS.

([11]) Registar stručnih skupina Komisije.

([12]) Popis skupina za administrativnu suradnju.

([13]) Udruženja APPLIA, Digital Europe, EHI, EHPA, EPEE, EuroCommerce, Lighting Europe.

([14]) ICSMS.

([15]) Te rokove trebalo bi smatrati dopunom petogodišnjih razdoblja za preispitivanje utvrđenih u delegiranim aktima za svaki proizvod.

([16]) Oznaka s promijenjenom vrijednošću za izvore svjetlosti počela se izlagati u trgovinama 1. rujna 2021.

([17]) Uredba (EU) 2021/340.

Rashladni uređaji s funkcijom izravne prodaje	Uredba (EU) 2019/2018	Novi	Novo	1.3.2021.	Donesena
Pametni telefoni i tableti	Uredba (EU) 2023/1669	Novi	Novo	20.6.2025.	Donesena
Usisavači	Sud je poništio oznaku 2018.	–	–	–	Priprema se ponovno uvođenje Iznesite svoje mišljenje
Bubnjaste sušilice rublja	Uredba (EU) 2023/2534	2.8.2023.	22.11.2023.	1.7.2025.	Donesena
Kućanske pećnice i nape	Uredba (EU) 65/2014	2.8.2023.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje
Stambene ventilacijske jedinice	Uredba (EU) 1254/2014	2.8.2023.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje
Profesionalni rashladni ormari	Uredba (EU) 2015/1095	2.8.2023.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje
Klima-uređaji, uključujući toplinske pumpe zrak-zrak	Uredba (EU) 626/2011	2.8.2023.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje
Uređaji za lokalno grijanje prostora	Uredba (EU) 2015/1186	2.8.2023.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje
Grijači prostora i kombinirani grijači	Uredba (EU) 811/2013	2.8.2025.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje
Kotlovi na kruta goriva	Uredba (EU) 2015/1187	2.8.2025.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje
Grijači vode	Uredba (EU) 812/2013	2.8.2025.	–	–	U pripremi Iznesite svoje mišljenje

Oznaka za usisavače poništena je presudom Općeg suda iz 2018. ([18]) pa više nije na snazi. Trenutačno se radi i na potencijalnim novim oznakama energetske učinkovitosti za (i) fotonaponske module, (ii) usisavače, (iii) računala, (iv) grijaća tijela niske temperature (radijatore), (v) profesionalne perilice posuđa i (vi) profesionalne aparate za pranje rublja.

Postupak preispitivanja oznake energetske učinkovitosti EU-a detaljno je naveden u Uredbi o označivanju energetske učinkovitosti i slijedi pravila za bolju regulativu. Uključuje rad na (i) razumijevanju tržišta u okviru preispitivanja, (ii) razvijanju ponovljivih i reprezentativnih metodologija ispitivanja, (iii) prikupljanju informacija od savjetodavnog foruma i (iv) izradi evaluacije i procjene učinka. Zatim se objavljuje nacrt akta kako bi dionici mogli dati povratne informacije, koji se ujedno dostavlja Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Prije nego što Komisija donese akt, provodi se savjetovanje sa

([18]) Predmet T-544/13.

stručnjacima iz država članica. Komisija priopćuje akt Europskom parlamentu i Vijeću. Akt se naposljetku objavljuje u Službenom listu i stupa na snagu ako nijedna od te dvije institucije ne uloži prigovor. Za oznake energetske učinkovitosti preispitane 2019. od početka preispitivanja do njihova objavljivanja prošlo je od četiri do pet godina. Otad je napredak usporio zbog usporednog rada na EPREL-u, sudskih postupaka, hitnih slučajeva povezanih s pandemijom bolesti COVID-19 i energetskom krizom 2022. te ponovnih pregovora o okviru za ekološki dizajn.

Dosad je doneseno i u Službenom listu objavljeno devet odluka ili komunikacija koje se odnose na usklađene norme za pretpostavku usklađenosti na temelju Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti.

3. POSTUPAK PROMJENE VRIJEDNOSTI OZNAKE

U Uredbi o označivanju energetske učinkovitosti utvrđeno je prijelazno razdoblje od četiri mjeseca za uvođenje oznake s promijenjenom vrijednošću. Dobavljači tijekom tog razdoblja moraju dostaviti postojeću oznaku, novu oznaku i informacijski list proizvoda. Trgovci moraju zamijeniti postojeće izložene oznake u roku od 14 radnih dana od datuma utvrđenog u delegiranom aktu za svaki proizvod. Mora se ažurirati i tehnički promidžbeni materijal. Većina trgovaca (63 %) koja je ispunila anketu provedenu za potporu ovom izvješću smatrala je da je postupak promjene vrijednosti oznaka jednostavan ili vrlo jednostavan. Neka udruženja proizvođača (npr. izvora svjetlosti) navela su da promjena oznaka može biti problematična ako su proizvodi već u tranzitu ili ako su prethodno stavljeni na tržište.

Potrošači mogu u prijelaznom razdoblju primiti proizvode koji imaju dvije oznake, tj. postojeću oznaku i oznaku s promijenjenom vrijednošću. Te su oznake rijetko usporedive jer se metode ispitivanja i izračuna često mijenjaju i raspon postaje stroži. Na primjer, proizvodi koji su prethodno imali oznaku A+++ prema novom rasponu mogu imati oznaku B ili C. U Uredbi o označivanju energetske učinkovitosti predviđeno je da bi promjena oznake mogla biti problematična za potrošače, dobavljače i trgovce, pa je njome propisano da države članice moraju organizirati informativne kampanje. Neke od tih kampanja organizirane su u okviru projekata koje je financirao EU, na primjer Label2020 ([19]), Belt ([20]) i Compliance Services ([21]). Neke države članice izvijestile su o dobrim rezultatima, ali neke su istaknule poteškoće u uvođenju prvih oznaka s promijenjenom vrijednošću zbog ograničenja povezanih s pandemijom bolesti COVID-19.

4. BAZA PODATAKA O PROIZVODIMA

Jedan od glavnih elemenata preispitivanja iz 2017. bio je korak unaprijed u smislu digitalizacije oznake energetske učinkovitosti EU-a. Člankom 12. Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti Komisija je zadužena za uspostavljanje i održavanje baze podataka (EPREL) koja se sastoji od dijela dostupnoga javnosti, dijela koji se odnosi na usklađenost i internetskog portala kojim se omogućuje pristup tim dvama dijelovima. Ciljevi su bili (i) potpora tijelima za nadzor tržišta, (ii) pružanje informacija javnosti o proizvodima koji se stavljaju na tržište i (iii) pružanje ažuriranih informacija Komisiji u

([19]) LABEL2020.

([20]) BELT.

([21]) https://www.product-compliance-services.eu.

svrhu preispitivanjâ oznaka energetske učinkovitosti. Nakon velikog zajedničkog truda koji su u nju uložili Komisija, proizvođači i drugi dionici, ova baza podataka postala je stvarnost. Sadržava oko dva milijuna modela i u 2025. je posjećena 6,6 milijuna puta.

4.1. Provedba

Upis proizvoda u registar omogućen je proizvođačima na vrijeme za prvo preispitivanje oznaka 2019., a tijela za nadzor tržišta dobila su pristup nedugo nakon toga. Od pokretanja baze podataka dostupna je služba za korisnike za pomoć pri upisu u registar. Poslovna udruženja iz EU-a često pomažu svojim članovima oko te zadaće. Dijelu EPREL-a koji je dostupan javnosti moglo se pristupiti pomoću QR oznaka od ožujka 2021., kad su se počele primjenjivati prve oznake s promijenjenom vrijednošću. Sučelje za pretraživanje EPREL-a od 2022. nudi brojne značajke kao što su filtri za odabir i sortiranje. Internetski portal za pristup javnosti EPREL-u iz članka 12. Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti i njezina Priloga I. točke 2. u funkciji je od travnja 2022. ([22]).

U provedbenoj uredbi donesenoj 2024. ([23]) utvrđene su dodatne operativne pojedinosti o EPREL-u koje, među ostalim, pojašnjavaju pravila za upravljanje osjetljivim informacijama i uvode obveznu verifikaciju dobavljača pomoću potpisa i pečata e-IDAS.

Pri provedbi EPREL-a Komisija je nastojala:

- svesti administrativno opterećenje na dobavljače na najmanju moguću mjeru skupnim učitavanjem, uslugama aplikacijskog programskog sučelja (API) ([24]) i automatskim generiranjem oznaka i informacijskih listova proizvoda na svim službenim jezicima EU-a,
- olakšati usklađenost s obvezama u vezi s izlaganjem oznaka energetske učinkovitosti i informacija o proizvodu na internetu (preuzimanje putem API-ja),
- olakšati upotrebu pojedinačnim potrošačima, kupcima na veliko i javnim kupcima i tijelima kako bi se utvrdilo koji su razredi učinkovitosti najpopunjeniji.

Proizvođači su pozdravili činjenicu da se delegiranim aktima za određene skupine proizvoda ne zahtijeva sustavna isporuka *otisnutih* informacijskih listova proizvoda (na temelju alternativne mogućnosti iz članka 3. stavka 1. Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti), koji su umjesto toga dostupni u EPREL-u.

Nadalje, u EPREL-u bilo tko može pratiti kretanja na tržištu modela proizvoda s oznakom energetske učinkovitosti upisanih u registar. Međutim, u skladu s Uredbom o označivanju energetske učinkovitosti dobavljači nisu dužni dostaviti podatke o prodaji modela pa su obično potrebne dodatne informacije kako bi se moglo procijeniti tržišni udio modela i utvrditi je li potrebno pokrenuti preispitivanje oznake.

Nacionalna tijela za nadzor tržišta navode da EPREL smanjuje vrijeme i trud potrebne za provjeru usklađenosti.

Toj bazi podataka pristupa se uglavnom pomoću QR oznaka na oznakama, a ne putem internetskih stranica. Podaci iz ankete i povratne informacije nacionalnih tijela potvrđuju

([22]) https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/.

([23]) Provedbena uredba (EU) 2024/994.

([24]) Dosad je osigurano oko 1000 ključeva za API, uglavnom za trgovce (54 %), ali i za dobavljače, istraživače, internetske tražilice itd.

da EPREL još nije naširoko poznat javnosti ili javnim naručiteljima. Slične baze podataka o proizvodima za proizvode povezane s energijom postoje u drugim dijelovima svijeta, na primjer u Sjedinjenim Američkim Državama ([25]), Kini ([26]), Kanadi ([27]) i Australiji ([28]).

4.2. Troškovi i koristi EPREL-a

Komisija je od 2017. do 2024. na uspostavljanje i održavanje EPREL-a potrošila 9,5 milijuna EUR. U 2024. godišnji operativni proračun povećao se na 1,9 milijuna EUR. Očekivani jednokratni trošak za uspostavu EPREL-a u iznosu od 3 milijuna EUR i godišnji proračun za održavanje od 300 000 EUR bili su podcijenjeni u odnosu na stvarne potrebe. To je uglavnom bilo zbog toga što su se te brojke temeljile na procjenama za bazu podataka o radijskoj opremi ([29]) koja je imala mnogo manje upisa i strana koje upisuju proizvode u registar i nije uključivala dio dostupan javnosti kakav ima EPREL. Osim toga, EPREL je na kraju sadržavao mnogo više upisa nego što je predviđeno u procjeni učinka. To je djelomično posljedica naknadne odluke da će se u EPREL uključivati i gume (na koje se odnosi 13 % svih upisa u EPREL). Naposljetku, verifikacija pomoću e-IDAS-a nije bila prvotno planirana, ali naknadno je utvrđeno da je nužna za cjelovitost registra i uključivala je dodatne jednokratne troškove razvoja.

Dobavljači ispitani u okviru ankete imaju različita mišljenja o tome dovodi li EPREL do viših ili nižih ukupnih troškova usklađivanja u odnosu na stanje prije njegova uvođenja. Dio dobavljača (38 %) izjavio je da su se troškovi usklađivanja, uključujući utrošeno vrijeme, financijske izdatke i ljudske resurse, povećali. Njih 28 % navelo je da su se troškovi smanjili u odnosu na stanje prije 2019., a preostalih 33 % izjavilo je da se troškovi nisu promijenili. Većina proizvođača samostalno unosi podatke, a četvrtina ispitanih dobavljača zadaće upisa u registar povjerava vanjskim izvoditeljima ([30]). Trgovci mogu pristupiti podacima u EPREL-u besplatno i dobiti otisnute oznake od dobavljača. Trgovci su zadovoljniji ovom politikom nego dobavljači, ali navode da su u nepovoljnom položaju u odnosu na internetske platforme za trgovanje.

5. NADZOR TRŽIŠTA I IZVRŠAVANJE

Nadzor tržišta na jedinstvenom tržištu uređen je Uredbom o nadzoru tržišta (Uredba (EZ) br. 765/2008), koja se primjenjuje i na proizvode iz Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti. Te opće odredbe o nadzoru tržišta pojačane su 2017. u Uredbi o označivanju energetske učinkovitosti, koja sadržava (i) odredbe za poticanje suradnje među nacionalnim tijelima za nadzor tržišta, (ii) pojašnjenje o postupanju s proizvodima koji predstavljaju rizik i (iii) (dosad neiskorišten) zaštitni postupak Unije. Člankom 7. stavkom 4. te uredbe države članice obvezuju se da utvrđuju pravila o sankcijama i mehanizmima za izvršavanje i da obavijeste Komisiju o tim pravilima do 1. kolovoza 2017. ako Komisija o njima nije bila prethodno obaviještena na temelju Direktive o označivanju.

([25]) https://www.regulations.doe.gov/ccms; https://www.energystar.gov/products.

([26]) https://www.energylabel.com.cn/.

([27]) Pretraživi popis proizvoda | Prirodni resursi Kanade.

([28]) Energetski razredi – Pretražite bazu podataka registriranih proizvoda.

([29]) SWD (2012) 329.

([30]) Analiza za projekt usluga EPREL-a financiran u okviru programa LIFE, svibanj 2025. (neobjavljena).

Usklađenost sa zakonodavstvom o energetski učinkovitim proizvodima uglavnom se oslanja na izjave samih proizvođača o usklađenosti ([31]). Za to je potrebna dostatna razina nadzora tržišta i izvršavanja kako bi se zajamčilo pošteno tržišno natjecanje i ostvarila očekivana ušteda energije. Nadzor tržišta u isključivoj je nadležnosti nacionalnih tijela, ali EU im pruža financijsku potporu: od 2017. do 2024. iz programa Obzor Europa, Programa jedinstvenog tržišta i programa LIFE dodijeljeno je više od 20 milijuna EUR za nacionalne aktivnosti nadzora tržišta i potporu široj provedbi. Carinske provjere na vanjskim granicama EU-a radi provjere usklađenosti proizvoda koji ulaze na tržište EU-a sa zakonodavstvom o energetski učinkovitim proizvodima ostale su ograničene pa nije zabilježen velik broj slučajeva neusklađenosti.

Dokazi iz mjera koje je financirao EU, provjere država članica i tematsko izvješće Europskog revizorskog suda iz 2020. ([32]) ukazuju na trajne i visoke razine neusklađenosti (osobito među internetskim trgovinama). Osim toga, internetske stranice za usporedbu cijena često ne prikazuju sve potrebne informacije. Usklađeno djelovanje 24 nacionalna tijela za nadzor tržišta EEPLIANT3 ([33]), koje je financirao EU, uključivalo je provedbu nereprezentativne analize šest skupina proizvoda ([34]) utemeljene na riziku. Analiza je pokazala da su pri 82 % proizvoda u trgovinama i 97 % proizvoda u internetskim trgovinama postojali manji ili veći problemi povezani s izlaganjem oznake, izjavom o sukladnosti ili tehničkom dokumentacijom (što obuhvaća svu dokumentaciju, među ostalim o ekološkom dizajnu, a ne samo o označivanju). Neusklađenost na internetu bila je posebno problematična u pogledu izvora svjetlosti ([35]). Podaci koji nedostaju ili pogrešni podaci na oznakama, informacijskim listovima proizvoda ili u drugoj tehničkoj dokumentaciji ne znače uvijek da proizvod nije usklađen. Za utvrđivanje neusklađenosti potrebna su laboratorijska ispitivanja u akreditiranim laboratorijima, koja su skupa (obično 1000 – 10 000 EUR po modelu, ali i više za veće ili složenije proizvode). Utvrđeno je da 43 % od 265 proizvoda ispitanih u laboratorijima u okviru projekta provjere usklađenosti EEPLIANT3 ima probleme s energetskim svojstvima iznad razine dopuštenog odstupanja. Međutim, teško je procijeniti ukupnu razinu neusklađenosti na jedinstvenom tržištu jer su provjere gotovo uvijek utemeljene na riziku, a nacionalna tijela za nadzor tržišta imaju ograničena sredstva, koja usmjeravaju na proizvode za koje se većina problema može očekivati. Nalazi se ne mogu primijeniti na sve skupine proizvoda ni na sve države članice EU-a.

Ukupan broj proizvoda ispitanih tijekom godine na temelju ovog okvira varirao je od 10 – 100 u nekim državama članicama do 24 000 u Irskoj i 73 000 u Njemačkoj u 2024. Većina provjera uključivala je pregled dokumentacije u trgovinama i internetskim trgovinama i samo nekoliko temeljitih provjera učinkovitosti. Države članice su u skladu s Uredbom o nadzoru tržišta od 2017. do kraja 2025. unijele 3147 slučajeva temeljitih provjera na temelju Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti ([36]) u bazu podataka ICSMS, među kojima je bilo 57 % slučajeva neusklađenosti. Komisija je sredinom 2025. pokrenula dva

([31]) Certificiranje treće strane obvezno je za kotlove.

([32]) Tematsko izvješće 01/2020.

([33]) EEPLIANT3_Public_Report_Final.pdf.

([34]) Klima-uređaji, izvori svjetlosti, bubnjaste sušilice rublja, grijači vode, grijači prostora i ventilatori.

([35]) Studija o internetskoj kupovini – CLASP.

([36]) Temeljite provjere tumače se kao provjere koje uključuju laboratorijska ispitivanja i preglede dokumentacije radi procjene je li proizvod usklađen.

postupka zbog povrede protiv Portugala i Rumunjske jer 2023. nisu prijavili nijednu temeljitu provjeru. U studenom 2025. Portugalu je poslala obrazloženo mišljenje.

Za 450 modela proizvoda u ICSMS-u i EPREL-u postoje poveznice u svakoj bazi koje vode na drugu bazu, što olakšava pregled tih modela. Mogućnost jednostavnog prijavljivanja eventualnih problema s registriranim modelima ili povezanim informacijama izravno u EPREL korisnici su dosad iskoristili u 3300 registracija modela. Veće internetske platforme često surađuju na uklanjanju proizvoda koji nisu usklađeni, ali nisu dužne izlagati oznake, a zbog velikog broja raznovrsnih proizvoda koje nude zadaća izvršavanja općenito je složenija.

Komisija je na temelju Uredbe o nadzoru tržišta 2021. pokrenula Europsku mrežu za sukladnost proizvoda (EUPCN), a 2024. uspostavila je prvi objekt EU-a za ispitivanje u području ekološkog dizajna i označivanja energetske učinkovitosti ([37]). Komisija i države članice zajednički jamče da se na proizvodima koji nisu obuhvaćeni delegiranim mjerama ili proizvodima koji nisu povezani s energijom ne prikazuju oznake koje oponašaju oznaku energetske učinkovitosti. Rad na tome uključuje i važnu suradnju s industrijom na prilagodbi dizajna dobrovoljne jedinstvene oznake za vodu ([38]).

6. OZNAKA KAO ALAT ZA VODEĆA TRŽIŠTA UČINKOVITIH PROIZVODA

U skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti bilo kakvi poticaji koje države članice daju za proizvode na koje se odnosi označivanje energetske učinkovitosti u EU-u moraju biti usmjereni na *dva najviša znatno popunjena razreda energetske učinkovitosti ili na više razrede*. Cilj je u prvi plan staviti poticaje na strani potražnje (kao što su zajmovi s niskim kamatama, bespovratna sredstva, porezne olakšice ili vaučeri) za najučinkovitije proizvode i time stvoriti vodeće tržište takvih proizvoda.

Isti ili vrlo slični kriteriji primijenjeni su i u drugom zakonodavstvu, uključujući zahtjeve za javnu nabavu iz Direktive o energetskoj učinkovitosti ([39]), taksonomiju EU-a ([40]) i pravila o smanjenim stopama PDV-a za učinkovite sustave grijanja ([41]). Četiri države članice EU-a trenutačno primjenjuju smanjenu stopu PDV-a na toj osnovi.

Okvirna direktiva za označivanje iz 2010. već je sadržavala odredbe za promicanje korištenja oznake kao osnove za vodeća tržišta. Međutim, preciznije oblikovanje kriterija i značajka EPREL-a koja omogućuje jednostavan uvid u raspodjelu među razredima za bilo koju potkategoriju proizvoda olakšavaju operacionalizaciju tih politika. Komisija i nacionalna tijela mogu koristiti EPREL za primjenu kriterija iz članka 7. stavka 2. Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti, tj. jednostavno pretraživanje u EPREL-u može biti početna točka. Time bi se poboljšala transparentnost proizvoda koji se stavljaju na jedinstveno tržište, što bi smanjilo potrebu za specijaliziranim istraživanjima tržišta i ojačalo tržišno natjecanje. Komisija je predstavila smjernice za pomoć u primjeni tog

([37]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2024/1456.

([38]) Jedinstvena oznaka za vodu.

([39]) Direktiva (EU) 2023/1791.

([40]) Uredba (EU) 2023/2486.

([41]) Direktiva Vijeća (EU) 2022/542.

kriterija ([42]).

7. UČINKOVITOST NOVIH OZNAKA

7.1. Razumijevanje novih oznaka

Većina potrošača ispitanih u anketi navela je da razumije oznake, a više od 90 % navelo je da su im oznaka i njezini elementi (vrlo) lako razumljivi. Tek je za nekoliko piktograma za određene proizvode više od 10 % ispitanika ankete prijavilo da ih je teško razumjeti. Razlog tom pozitivnom rezultatu vjerojatno je činjenica da se izgledi oznaka obično ispituju prije nego što se predlože. Od 77 do 87 % ispitanih potrošača smatralo je da je količina informacija na oznaci primjerena, dok je ostatak ispitanika smatrao da oznaka sadržava ili previše ili premalo informacija (ili nije imao mišljenje o tome). Ovi rezultati stoga općenito pokazuju da ne postoje dokazi da je količina informacija prekomjerna ili nedovoljna.

Rezultati ankete pokazali su da je 62 % potrošača koristilo glavne informacije povezane s energijom na vrhu oznake, a 37 % potrošača navelo je da je koristilo i piktograme na donjem dijelu oznake koji nisu povezani s energijom. Ispitanici koji su nedavno kupili bijelu tehniku (oko 90 % ispitanika koji su vidjeli oznaku) najčešće su navodili da su pri donošenju odluke o kupovini koristili oznaku energetske učinkovitosti. Oznaka je pomogla kupcima komercijalnih hladnjaka u 80 % slučajeva i kupcima televizora i monitora u 70 % slučajeva kad su svojstva kao što su razlučivost ili veličina zaslona bila važna pri odlučivanju o kupovini.

7.2. Utjecaj na dostupnost cjenovno pristupačnih učinkovitih proizvoda

U izvješću iz 2021. o normama učinkovitosti uređaja i označivanju energetske učinkovitosti ([43]) Međunarodne agencije za energiju (IEA) utvrđeno je da zahtjevi energetskih svojstava i označivanje energetske učinkovitosti općenito povećavaju osnovnu stopu poboljšanja novih modela dva do tri puta. To tijekom vremena dovodi do povećanja prosječne učinkovitosti cijele zalihe proizvoda. Međunarodna agencija za energiju navodi da prosječne kupovne cijene obično padaju 2 – 3 % godišnje zbog tržišnog natjecanja (nakon kratkog povećanja kad nova pravila stupe na snagu), ali smanjenja cijena uočena kod različitih proizvoda variraju ovisno o razini tržišnog natjecanja na odgovarajućem tržištu. To su procjene na svjetskoj razini. Nedavna evaluacija usisavača u EU-u pokazala je da su se kupovne cijene smanjivale po godišnjoj stopi od 1 % u razdoblju korištenja oznake. Nedavno objavljena istraživanja potvrđuju djelotvornost oznake EU-a za energetsku učinkovitost u smislu ostvarivanja okolišnog cilja usmjeravanja odluka potrošača. Nadalje, pokazuju da je konkurencija na strani ponude ključni uzrok prilagodbe tržišta zahvaljujući trendu pada cijena povezanog sa sve većim brojem aktera na tržištu i proizvođača koji počinju nuditi proizvode iz viših razreda učinkovitosti, što stvara potrošački višak i stimulira daljnje inovacije ([44]).

([42]) https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/consumers_en#what-does-significantly-populated-mean.

([43]) IEA, Norme energetske učinkovitosti uređaja i opreme i programi označivanja, 2021.

([44]) Kesselring, A., *Energy labels in the European Union: Consumer inattention and producer responses,*

Kako bi se zajamčio taj inovativan učinak, u Uredbi o označivanju energetske učinkovitosti navodi se da pri uvođenju oznake ili pri promjeni njezine vrijednosti Komisija osigurava da se u trenutku uvođenja ne očekuje da će ijedan proizvod biti razvrstan u razred A i procjenjuje da će do vremena kad se većina modela bude nalazila u tom razredu proteći barem 10 godina. Podaci iz EPREL-a pokazuju da se raspodjela među razredima za izvore svjetlosti, rashladne uređaje, televizore i perilice posuđa od 2019. uvelike razvijala u skladu s tim zahtjevima. Međutim, 90 % modela perilica rublja upisanih u registar EPREL-a postiglo je razred A u roku od samo šest godina od preispitivanja. Za razliku od toga učinkovitost elektroničkih zaslona razvijala se sporije od očekivanog i ti su uređaji razvrstani u niže razrede (25 % modela pripada razredu G) ([45]).

Na temelju neovisne analize tržišta ([46]) tržišni udio perilica rublja najvišeg razreda energetske učinkovitosti povećao se 2024. za 50 %. Akademska istraživanja na temelju stvarnih podataka o tržištu iz 2021. ukazuju na to da su zbog oznake s promijenjenom vrijednošću ljudi spremniji platiti hladnjake najvišeg razreda energetske učinkovitosti u usporedbi s prethodnom oznakom, koju su slabije razumjeli ([47]).

8. ZAKLJUČAK

Uredba o označivanju energetske učinkovitosti postavila je temelje za modernizirane oznake koje zasad dobro funkcioniraju. Međutim, prijelaz na njih još nije gotov. Dosad je preispitano 6 od 15 oznaka za skupine proizvoda i na temelju tog okvira uvedene su 2 nove oznake. Dugotrajni ciklusi preispitivanja delegiranih akata za određene skupine proizvoda dosad su smanjivali ukupan učinak tog okvira politike. Nedovoljno izvršavanje na nacionalnoj razini i visoke razine neusklađenosti u barem nekim tržišnim segmentima (osobito na internetu) narušavaju ravnopravne uvjete i smanjuju predviđenu uštedu energije.

Širi kontekst politike znatno se promijenio od 2017. kao posljedica (i) povećanja internetske prodaje, (ii) ciljeva EU-a u području klimatskih promjena, (iii) obveze udvostručenja poboljšanja energetske učinkovitosti do 2030. preuzete na globalnoj razini i (iv) naglaska na konkurentnosti u Draghijevu izvješću, Strategiji za jedinstveno tržište i nedavnom radu na cjenovnoj pristupačnosti energije i energetskoj neovisnosti. Oznake energetske učinkovitosti i dalje su važne u tom kontekstu. Sve važne skupine dionika koje su sudjelovale u dijalogu o provedbi zakonodavstva o energetski učinkovitim proizvodima ([48]) u listopadu 2025. istaknule su ulogu koju to zakonodavstvo (uključujući

u: *Energy Economics*, svezak 144, 2025., ISSN 0140-9883, https://doi.org/10.1016/j.eneco.2025.108275.

([45]) U tijeku je evaluacija delegirane uredbe o zaslonima. Nekoliko složenih čimbenika, uključujući sklonost potrošača i proizvođača velikim zaslonima visoke razlučivosti, vjerojatno je razlog zašto modeli ostaju u najnižim razredima učinkovitosti.

([46]) Analiza pod naslovom *Market Outlook* njemačkog društva GfK iz 2024.

([47]) Faure, C., Guetlein, M.-C. i Schleich, J., *Effects of rescaling the EU energy label on household preferences for top-rated appliances*, u: *Energy Policy*, svezak 156, 2021., ISSN 0301-4215,

https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112439. Ista studija pokazala je i da se izlaganjem obiju oznaka potrošačima (kao što je to slučaj tijekom prijelazne faze provedbe Uredbe o označivanju energetske učinkovitosti) ne povećava njihova spremnost da na plaćanje proizvoda.

([48]) Dijalog s povjerenikom Danom Jørgensenom o provedbi zakonodavstva o energetski učinkovitim proizvodima – Energija.

Uredbu o označivanju energetske učinkovitosti) ima u promicanju energetske učinkovitosti, cjenovne pristupačnosti i konkurentnosti industrije EU-a, ali su i ukazale na to da neusklađenost ugrožava učinkovitost.

Dostupni dokazi o funkcioniranju oznaka ukazuju na to da oznake energetske učinkovitosti EU-a desetljećima nakon što su izumljene i dalje imaju velik potencijal za smanjenje potrošnje energije, ali mogu doprinijeti i drugim ciljevima politike. EPREL, registar proizvoda koji sadržava sve proizvode povezane s energijom koji imaju oznaku energetske učinkovitosti EU-a, omogućuje veću transparentnost tržišta i oblikovanje politika na temelju dokaza. Međutim, još nije poznat ni korišten u istoj mjeri kao sama oznaka te bi se mogao više koristiti i za potporu usklađenosti i nadzoru tržišta. Cilj je izmjena prijedloga skupnog paketa predstavljenog usporedno s ovim izvješćem bolje iskoristiti te prilike, a ujedno i pojednostavniti zahtjeve za dobavljače i trgovce na malo kad god je to moguće.